

Aan: de vaste Kamercommissie voor SZW
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E cie.szw@tweedekamer.nl

Datum: 23 juni 2022
Kenmerk: 22-037
Onderwerp: Wetgevingsoverleg Participatiewet op 27 juni, commissie SZW
Contact: Mirjam Drost E. Mirjam.drost@wijzijnmind.nl M 06 19973092

Geachte Kamerleden,

Op maandag 27 juni vindt het Wetgevingsoverleg plaats over de Participatiewet en het breed offensief (35394). Met deze brief gaan we op een aantal wijzigingen in die met name voor mensen met psychische aandoeningen geldt.

Op 20 juni is er een gesprek geweest met de Vaste Kamercommissie SZW (VK SZW) over het manifest dat de werkcoalitie¹, waar MIND onderdeel van uitmaakt, hebben aangeboden aan de VK SZW, en een week eerder aan de minister. Daarnaast doet MIND een aantal extra oproepen.

Maak een regeling voor mensen met een psychische beperking die bestaanszekerheid biedt: maak geen uitzonderingen voor jongeren t/m 27 jaar

Van de bestaande inkomstenvrijlatingen valt het op dat jongeren t/m 27 jaar voor deze regelingen worden uitgesloten. Zowel voor de algemene tijdelijke gedeeltelijke inkomstenvrijlating uit arbeid², de inkomstenvrijlating alleenstaande ouder³ en de inkomstenvrijlating van de stimuleringspremie⁴ worden jongeren t/m 27 jaar uitgesloten. Hier vinden geen wijzigingen binnen Breed Offensief voor plaats. MIND ziet dat veel jongeren met een psychische kwetsbaarheid al een veel moeilijkere positie hebben gekregen de afgelopen jaren. Indien er sprake is van arbeidsvermogen, is er geen toegang meer tot de Wajong. Deze jongeren zijn dan aangewezen op het strenge regime van de Participatiewet, waarin zij voor veel inkomstenvrijlatingen en premies worden uitgesloten. Hierdoor komen zij al op vroege leeftijd in de schulden terecht waardoor hun stress en psychische problematiek verergert. Nu de overheid met een plan komt om de mentale weerbaarheid in de samenleving te vergroten, zal het ook de eigen regelingen zo moeten maken dat iedereen bestaanszekerheid kan

---

¹ Coalitie van Studeren en Werken Op Maat (SWOM), Coalitie voor Inclusie, FNV, VCP, Landelijke cliëntenraad, CNV, Ieder(in), Wij staan op! en MIND

² Participatiewet: Artikel 31, tweede lid, onderdeel n

³ Participatiewet: Artikel 31, tweede lid, onderdeel r

⁴ Participatiewet: Artikel 31, tweede lid,

opbouwen. MIND roept daarom op om jongeren t/m 27 jaar niet langer buiten deze inkomstenvrijlatingen te laten vallen.

Vraag: is de minister bereid om de uitzonderingen voor jongeren t/m 27 jaar te schrappen in de Participatiewet, om zo bestaanszekerheid te bieden en jongeren zonder (financiële) stress hun leven te laten starten?

Maak een regeling voor mensen met een psychische beperking die bestaanszekerheid biedt: verruim de inkomstenvrijlating voor mensen die niet in staat zijn om fulltime te kunnen werken

Een groot deel van onze achterban is niet in staat om fulltime te kunnen werken. Hierdoor hebben zij een medische urenbeperking. Binnen de regeling van de medische urenbeperking kan 15% van de inkomsten worden vrijgelaten boven op de uitkering, met een maximum van €136,26. Dit is een lager bedrag dan de vrijwilligersvergoeding van €180, met een maximum van €1800 per jaar. Hierdoor loont het voor veel mensen met een beperking niet om weer te gaan werken en zorgt dit dus voor veel stress en extra psychische klachten. De nieuwe inkomstenvrijlating voor mensen met loonkostensubsidie is daarom een stap in de goede richting, maar lang niet voldoende om mensen met blijvende psychische kwetsbaarheden bestaanszekerheid te bieden. We roepen daarom op om de inkomstenvrijlating voor werken met medische urenbeperking te verruimen en gelijk te trekken met die uit de Wajong tot 30%.

Vraag: Is de minister bereid om de inkomstenvrijlating voor mensen met een medische urenbeperking te verruimen tot 30% en te onderzoeken hoe mensen met een medische urenbeperking meer blijvende bestaanszekerheid kan worden geboden?

Maak een regeling voor mensen met een psychische beperking die bestaanszekerheid biedt: beperk inkomstenvrijlatingen en regelingen niet voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking

Een deel van de mensen met een ernstige psychiatrische aandoening is niet in staat om volledig en fulltime deel te kunnen nemen op de arbeidsmarkt. Voor een deel van deze mensen is na jarenlange behandeling gebleken hier ook geen stappen in te kunnen zetten. Er is dan sprake van een levenslange en levensbrede beperking. Toch zijn veel regelingen binnen de Participatiewet van tijdelijke aard. Ook de nieuwe inkomstenvrijlating voor mensen die werken met loonkostensubsidie⁵ is weer van tijdelijke aard. Dit is bedoeld om een extra prikkel te geven om uit de bijstand uit te stromen, terwijl we juist in de evaluatie van de Participatiewet (Participatiewet in Balans) ook hebben gezien dat vertrouwen en zekerheid een voorwaarde is om te kunnen participeren. We zien daarbij dat, net als in de WMO, ook in de Participatiewet veel regelingen zijn gemaakt met de verwachting dat mensen zich ontwikkelen. Voor een groot aantal mensen met een psychische kwetsbaarheid die levenslang is, is die ontwikkeling helemaal niet haalbaar en reëel. Regelingen moeten meer rekening houden dat dit niet voor iedereen mogelijk is en daarom moet meer maatwerk met bepalingen voor onbepaalde tijd mogelijk zijn.

---

⁵ Compensatie voor de werkgever door verminderde productiviteit door de beperking van de werknemer. Dit is de vergoeding van werkgeverslasten, bedoeld in *artikel 10d*, vierde en vijfde lid, van de *Participatiewet*.

Vraag: Ziet de minister in dat de maximale tijdsbepalingen van ondersteuning, inkomstenvrijlatingen, premies en alle andere regelingen binnen de Participatiewet veel stress en onzekerheid met zich meebrengen? Zo ja, ziet de minister kans dat er voor mensen met een (psychische) beperking meer maatwerk met regelingen en voorzieningen voor onbepaalde tijd mogelijk zijn? En is de minister hiervoor bereid om bij de uitwerking hiervan de werkcoalitie te betrekken?

Maak een regeling voor mensen met een beperking die bestaanszekerheid biedt: schaf de kostendelersnorm af, ook voor mensen met een psychische beperking boven de 27 jaar

Mantelzorg houdt niet op bij het 27^e levensjaar. Mensen met een psychische kwetsbaarheid hebben vaak levenslang ondersteuning nodig vanuit naasten en familie. De kostendelersnorm zorgt er voor dat dit moeilijker wordt gemaakt en dat de stress en psychische problematiek van een inwoner wordt vergroot. Wanneer er meer bestaanszekerheid is en minder financiële stress kan ook juist meer aandacht gaan naar het herstel. Beboet worden voor een partner die verdient, met dure zorgkosten, zorgt ook voor een erg ongelijkwaardige relatie. MIND roept daarom op om de kostendelersnorm⁶ volledig af te schaffen. Juist zodat degene met een psychische aandoening in de huidige woningcrisis geen extra straf krijgt als binnen de eigen kring mantelzorg wordt geboden.

Vraag: Ziet de minister in dat de kostendelersnorm juist zorgt voor meer psychisch leed en een grotere psychische belasting, terwijl het juist een voornemen was van kabinet om meer oog te hebben voor de mentale gezondheid en de menselijke maat van haar inwoners? En kan de minister de kostendelersnorm afschaffen, aangezien dit behulpzaam is zowel bij het bestrijden van de woningcrisis als het vergemakkelijken van het mantelzorgvraagstuk?

Zorg dat iedereen met een psychische beperking recht heeft op passende ondersteuning

Een groot deel van onze achterban heeft baat bij goede ondersteuning. We zijn daarom blij met de opschaling van IPS-trajecten⁷ binnen het project “Hoofdzaak Werk” (onderdeel van het convenant Sterk door Werk), en zien dat werk ook steeds vaker in de behandelkamer binnen de ggz wordt besproken. Toch is daarbij het type ondersteuning dat iemand kan ontvangen nog te vaak afhankelijk van het soort uitkering die iemand ontvangt. Daarbij horen we ervaringen dat de kwaliteit van de ondersteuning heel wisselend is en dat voor mensen met een hoger afgeronde opleiding er niet altijd passende ondersteuning wordt geboden. Zij hebben vaak ook moeite om in het doelgroepenregister te komen en passende ondersteuning te ontvangen, omdat de drempelfuncties die daar worden getoetst vooral gericht zijn op lager geschoold werk. Veel mensen die psychisch kwetsbaar zijn worden vaak met het argument van stress op lager geschoold werk geplaatst, terwijl zij daarin onvoldoende uitdaging vinden en juist nog tegen grote psychische ontregeling aanlopen. Binnen het Breed Offensief juicht MIND wel toe dat persoonlijke ondersteuning en job coaching beter wordt geharmoniseerd en dat individuen en werkgevers deze zelf kunnen aanvragen. We hopen dat het zelf kunnen aanvragen

---

⁶ Vermindering van uitkering doordat mensen met elkaar samenwonen en daardoor meer kosten met elkaar delen. (Artikel 22a Participatiewet)

⁷ Individuele Plaatsing en Steun trajecten, waarin trajectbegeleider vanuit GGZ zowel korte lijntjes houdt met werknemer als met GGZ-behandelaren en de client eerst wordt geplaatst op werk, voordat deze wordt getraind. (zie [Wat is IPS? - ips \(werkenmetips.nl\)](https://www.werkenmetips.nl))

zorgt voor de opmaat naar een centraal punt waar individuen terecht kunnen voor alle vragen over complexe regelgeving en ondersteuning op en richting werk.

Vraag: Is de minister bereid om te kijken hoe mensen met een hoger afgeronde opleiding met een psychische beperking toch in het doelgroepenregister terecht kunnen komen? En is de minister ook van mening dat 1 centraal punt waar ondersteuning kan worden aangevraagd kan helpen voor meer passende ondersteuning? Is de minister bereid dit in te richten, en zo ja op welke termijn?

Bied een alternatief voor wie de stap naar een arbeidsmarkt te groot is.

Het succes van IPS-trajecten zit in het feit dat mensen aandacht krijgen en dat er wordt uitgegaan van "first place, then train". De werkplek wordt daarmee de plek waar (werknemers)vaardigheden kunnen worden geleerd. Helaas is de arbeidsmarkt hier nog niet altijd op ingericht. Ook de wijzigingen voor loonkostensubsidie en het wegnemen van de administratieve knelpunten van no-riskpolis⁸/ziekmelding zouden het voor werkgevers makkelijker moeten maken om mensen met een beperking in dienst te nemen. Slechts 12% van de werkgevers heeft op dit moment echter iemand met een beperking in dienst. Enerzijds zien we de krapte op de arbeidsmarkt waarbij het in veel sectoren moeilijk is om aan personeel te komen, anderzijds is er dus sprake van 'onbenut potentieel' van mensen met een psychische beperking. Om het tij te keren is het nodig dat meer werkgevers mensen met een beperking in dienst nemen. MIND is er voorstander van om werkgevers en ook de rijksoverheid hier harder op aan te spreken.

Tot die tijd is het belangrijk dat er veilige werkplekken zijn waar iemand zich kan ontwikkelen. De sociaal ontwikkelbedrijven zijn hier bij uitstek een prachtige plek voor. Onze achterban heeft vaak te maken met een leven dat ontregeld kan worden en er is altijd kans op een terugval. Een veilige omgeving waarin nog wel kan worden geparticipeerd kan zorgen dat de terugval minder groot is en dat het herstel kan worden doorgezet. Naast herstelinitiatieven kunnen sociaal ontwikkelbedrijven de zingeving en die veiligheid juist bieden. MIND vraagt om te zorgen voor een goed alternatief voor wie de stap naar de tijdelijke arbeidsmarkt te groot is. Zie voor concretere uitwerking hiervan het manifest in de bijlage, punt 3.

Vraag: Hoe gaat de overheid ervoor zorgen dat meer werkgevers iemand met een beperking in dienst nemen? En zorgt de minister er tot die tijd voor dat er voldoende plekken zijn, bijvoorbeeld via sociaal ontwikkelbedrijven? En worden deze ook toegankelijk voor mensen die bijvoorbeeld tijdelijk een terugval hebben en daarvoor binnen een veilige omgeving opgevangen kunnen worden?

---

⁸ Polis waarin werkgever bij ziekte van werknemer geen risicodrager is en hiervoor wordt gecompenseerd (artikel 10b, lid 1 Participatiewet)

Houd veel beter in de gaten hoe het mensen met een beperking vergaat: zorg dat “Jongeren in Beeld” blijven wanneer ze school / stage verlaten.

Er wordt aangegeven in de brief dat jongeren vanuit VSO/Pro⁹ goed in beeld zijn, maar dat veel anderen jongeren uit beeld verdwijnen. Dit baart MIND grote zorgen, gezien de stijging van dakloosheid en de grote psychische gevolgen het heeft wanneer jongeren niet de juiste ondersteuning en hulp krijgen richting startkwalificatie, vervolgonderwijs of werk.

Het systeem “Jongeren in Beeld” is er om gemeentes deze jongeren zonder startkwalificatie in beeld te krijgen, maar dit systeem werpt nog niet zijn vruchten af. MIND roept daarom op om hiervoor meer middelen vrij te maken en gemeentes te verplichten om hier gebruik van te maken. Het is voor de toekomst erg belangrijk dat alle jongeren vroegtijdig in beeld zijn en dat deze op de juiste manier worden ondersteund. Dit voorkomt veel psychisch leed, nu en in een latere levensfase.

Vraag: Bent u bereid om te investeren om jongeren en iedereen met een beperking beter in beeld te brengen en te houden?

MIND vindt dat niet alleen binnen de Participatiewet, maar breed in het sociaal domein veel meer oog moet zijn voor de mens die gebruik maakt van een regeling en dat de bejegening hierop ook moet worden aangepast. De recente Kamerbrief “Participatiewet in Balans: uitkomsten beleidsanalyse”¹⁰ schetst een duidelijk eerste en tweede spoor. Het doel van het eerste spoor is om ruimte te genereren om in de uitvoering de ondersteuning vanuit de wet meer toe te kunnen spitsen op de situatie van de bijstandsgerechtigde. In het tweede spoor ligt de Focus op de lijnen bestaanszekerheid, perspectief/integraliteit en handhaving. Hierin wordt nog onderzocht hoe daarin meer menselijke maat en bestaanszekerheid kan worden geboden. Echter, mensen uit onze achterban kunnen daar niet op wachten. Daarom roepen we de minister op om per direct de aanbevelingen uit het manifest “Geef mensen met een beperking bestaanszekerheid en werk” van de werkcoalitie over te nemen. We wensen u een constructief Wetgevingsoverleg toe. Als u vragen heeft naar aanleiding van deze brief, neemt u dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized, cursive script that is difficult to decipher but appears to be the name of the signatory.

Drs. M.J. ter Avest
Directeur/bestuurder MIND

Bijlage 1: Manifest Werkcoalitie “Biedt mensen met een beperking bestaanszekerheid en werk”

⁹ Voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro).

¹⁰ TK 2022- 0000138323 21 juni jl.